

Harry van Seumeren en de Kloof met de Amsterdamse redactie

De jaren 1960 tot 1980 waren woelige jaren in de geschiedenis van de Volkskrant. Enkele ouwe knarren vertellen hoe zij die tijd in de maatschappij én op de redactie hebben beleefd.

Deel 2: De politiek. Harry van Seumeren kijkt terug.

Tussen Den Haag en Amsterdam ontstond in de jaren zeventig—tijdperk Joop den Uyl— een heftige discussie over de manier waarop politiek nieuws in de krant kwam. Den Haag regeert mee, was het verwijt van Amsterdam. De eindredactie begrijpt geen snars van wat in Den Haag gebeurt, zeiden de anderen. De Kloof-discussie was geboren. De nota's vlogen over en weer, de ene verhitte vergadering na de andere. Bier en wijn vloeiden rijkelijk, ook dat.

Ik heb het onlangs nog gevraagd aan (oud-)collega's, van andere kranten. Hoe het er bij hen aan toe ging. Het antwoord was identiek. Ruzie tussen de

eindredactie en de Haagse redactie, onderling wantrouwen, over en weer verwijten. De eindredactie zag op tv één versie van het gebeurde, en wilde dat teruglezen in het verslag van de eigen Haagse redactie. Die zei dat het anders lag, maar dat werd niet geloofd. Misschien is dat de reden waarom de tv en vele kranten zich nu beperken tot triviaaliteiten - kun je je nooit een buil aan vallen.

Ik had een eindredacteur, Paul Kouwenberg, die me vaak belde en zei: je schrijft dit, maar speelde dat ook niet een rol? Of: je schrijft nu dit, maar een half jaar geleden schreef je iets heel anders. Paul Kouwenberg volgde namelijk de ontwikkelingen in Den Haag consequent en uitvoerig. Hij had altijd gelijk.

Volgens mij is dat de oplossing. Een eindredacteur en een verslaggever die een team vormen, het onderwerp beiden beheersen. Dat leidt tot een beter eindproduct dan de eindredacteur die zonder kennis van zaken zegt: dat wordt de opening.

Feiten en meningen

Voor een authentiek kerstverhaal had *The New York Times* een verslaggever naar Israël gestuurd om de tocht van Nazareth naar Bethlehem door een twintigste-eeuwse bril te beschouwen. De bureauredactie, beroemd en berucht

Foto Wim Ruigrok

om het verifiëren van feiten, bestookte de verslaggever keer op keer met vragen. 'Maar hoe kwamen Jozef en Maria dan in Bethlehem?', wilde de redacteur weten. Vermoeid antwoordde de verslaggever: 'By Panam'.

Feiten staan op de voorpagina, meningen op de opiniepagina. Geen andere krant dan de *New York Times* hanteert deze stelregel als titel van de huisbijbel.

In de jaren zestig en zeventig was deze krant bezig met experimenteren met de manier van nieuws coveren en feiten brengen.

Zie verder pagina 2

Frans van Schoonderwalt en Peter Heerkens na een interview voor het Haarlems Dagblad. Foto Jacques de Jong

Het karakter van Sint Willebrord

Volgende week verschijnt bij uitgeverij Tirion een boek van Frans van Schoonderwalt en Peter Heerkens (ex-Haarlems Dagblad) een beschrijving van het Brabantse dorp Sint Willebrord als broedplaats van talent. Niet alleen van wielrenners als Wim van Est en Wout Wagtmans, maar ook van een biljarter als Christ van der Smissen, zangeres Corry Konings en de band *Electronica's*, die de Vogeltjesdans heeft uitgevonden. Hun gemeenschappelijke drive: boven de armoede uitkomen die Sint Willebrord (voorheen 't Heike) van oudsher heeft beheerst. Het boek beschrijft ze als personages die 'op karakter' hun weg omhoog hebben gevonden. Al moest Wim van Est daarvoor via het ravijn.

Harry van Seumeren vervolg van pagina 1

De snelle opkomst van de televisie was een drijfveer, veranderingen in de maatschappij een andere. 'Misschien verandert de wereld wel sneller dan mensen, sneller ook dan journalisten kunnen bijbenen', zei James Reston (1909-1995), prominent redacteur van *The Times*.

Iedere dag verslaan verslaggevers nieuws. 'As they see it, hear it, believe it, understand it', schrijft Gay Talese in *The Kingdom and the Power*, de geschiedenis van *The New York Times* tot 1970. Dezelfde periode, de jaren zestig en zeventig, was ook voor de toenmalige *Volkscrant*-redactie een tijd van experimenteren. De jongeren van toen namen niets meer voor zoete koek, regenten waren uit.

Naar Den Haag

In 1963 werd ik overgeplaatst van de Amsterdamse naar de Haagse redactie. Toen ik kort daarop weer eens in Amsterdam was, vroeg de oude garde belangstellend hoe het hun jonge afgezant in het Haagse verging. Ik zei: als er van de (toen) honderd Kamerleden tien zijn met verstand van zaken, is het veel. Ik kreeg me toch de wind van voren! Kamerleden werden, ook door de gezaghebbende *Volkscrant*-redacteurs, toen nog gezien als behorende tot een hogere, schier onaantastbare orde.

Ook in Den Haag. Als een minister de zaal binnenkwam om een persconferentie te geven, stonden alle journalisten op. Een enkeling deed als ik: zitten blijven, want je was onafhankelijk. Kamerbewaarders verlieten de werkkamer van hun minister achteruit lopend. 'Ik wacht iedere keer op de klap als hij uitglijdt', zei Jaap Boersma (Sociale Zaken).

Politiek redacteur

Ook in de jaren zeventig was en bleef de politiek iets onaantastbaars, heilig en

eerbiedwaardig, voor iedereen buiten de vierkante kilometer van het Binnenhof. Alle andere bazen en regenten mocht je democratiseren als gewone mensen, politici niet. Er zat ook iets van afgunst bij. Jullie mogen gewoon met die belangrijke mensen omgaan; zeggen Wim tegen Duisenberg en Dries tegen Van Agt, en drinken een pilsje met ze. Zijn jullie nog wel objectief bezig, of willen jullie meeregeren?

Ook op het Binnenhof begon de televisie invloed uit te oefenen. Op de politiek, en natuurlijk ook op de parlementaire redacties. Daardoor werden politici bekend, ze kregen letterlijk een smoel. Maar de bureauredacteurs in Amsterdam konden op tv ook hun eigen collega's zien. Aan het werk, en amicaal koutend en schertsend met politici. Dat riep vragen op. Hoe was het nog gesteld met de afstandelijkheid?

Die vraag was niet buiten de orde. Begin jaren zestig had iedere krant één

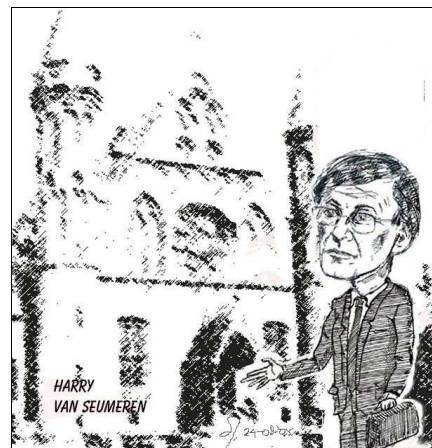
Waren journalisten in Den Haag nog wel objectief?

parlementair redacteur. Op vergaderdagen zaten ze in de perskamer, een vierkante kamer, met langs de wanden een blad gemonteerd. Ervoor stonden stoelen. Daarop zaten de heren (eind jaren zestig was Marjolijn Uitzinger de eerste vrouwelijke parlementair redacteur), met het gezicht naar de muur. Er werd niet gepraat. Via een luidspreker kon je het debat volgen. Wie binnentrad, liep

Harry van Seumeren tijdens een plenaire rond 1970 tussen Jos Sterk en Redmar Kooistra in, achter hem Peter van Bueren, Peter van Bakkum en Erik Beenker.

Foto Wim Ruigrok

op zijn tenen. Nu zijn er meer journalisten dan Kamerleden op het Binnenhof.

Achtergrond

Zoals gezegd, de *New York Times* en andere Amerikaanse kranten waren al langer aan het puzzelen hoe een aantrekkelijke krant te maken die één keer per etmaal verschijnt, terwijl de tv rond de klok het nieuws onmiddellijk kan spuien. Het antwoord daarop was: achtergrond. De tv moet het hebben van de onliner, de krant kan veel dieper graven en spitten. Henry Faas, chef politieke redactie, was ook correspondent van de *Times*, en introduceerde hier hun vondst: de *situationer*. Pak uit een nieuwsfeit één of twee hoofdpunten, en spit die uit, met commentaar en uitleg uit alle hoeken en gaten. Op papier klopte de aanpak, maar de angel zat in de toepassing van interpretatie. Het bleek dat lang niet iedereen bij machte was de feiten en interpretatie daarvan helder uit elkaar te houden. Feiten en meningen gingen dooreenlopen.

Harry van Seumeren